

IVO SVETINA

Vonj po janežu, vonj po meti

1.

“Nihče ni tvoj zavetnik,” mi je govorila gora, ki sem jo častil v svoji pesmi. Žalost in sreča pa sta, mladi nevesti, stopali k oltarju. “Kar mora preiti, naj preide brez bolečin,” je rekla sreča in žalost je dodala: “Kar bo trajalo, naj traja samo kot moja prisposoba.” Tako sem postal tisti, ki zadaja rane, in tudi ona iz rodu Bleščečih napadalcev, ki sem jo poimenoval za Čisto luč, se je odvrnila od mene. Nisem bil njen pastir, nisem bil njen rešitelj.

Pridi žalost, pridi bolečina, da me odrešiš prividne sreče, s katero sem se tako dolgo, predolgo opijal. Z vrta je prihajal vonj po janežu, vonj po meti.

2.

Na bregu reke si je izbrala kraj svojega počitka, ljubezen, ki se je iz Benaresa napotila na jug. Kot govornica božanstev so bili njeni gibi, ko je zajemala vodo, da je dala pit svoji zvesti senci. Onstran zrcala, po katerem se je sprehajal brat neba, je videla marljive delavce, kako so še pred svitom zapustili svoje žene in otroke in se podali na dolgo pot na sever, k oltarjem dela, da jih blagoslovijo s svojim znojem. In ko se je znočilo in so zvezde odsevale na mastni dlaki nemirnih živali, je ljubezen stopila k starcu drevesu in se ga dotaknila s svojo mlado goloto. Bil je trenutek, ki se je za vedno vtisnil v drevesno deblo: zlato oko je zrla na kamnito gladino speče reke.

3.

Kako naj se uprem sladkosti govora, ki me znova in znova obiskuje v uri najtišje samote! Ne bom prevzeten in ne bom vzel v roke peresa, da nemudoma popišem darove ognja, ki se z neba spuščajo med moje človeške brate! In tudi ne bom nevednim obljubljal, kar sem slišal, da je Gospod modrosti govoril svojim sinovom: razvežite voz, ki ga je duša spletla pred oltarjem Praznine, in vaš duh bo osvobojen. Šel bom raje v palmove nasade, kjer rasejo najslajši sadeži: srca zaljubljenih deklic. Zvečer pa preštejem zvezdne roje in odidem za vonjem, ki ga južnik nosi iz Vrta pozabe.

4.

Bo morala res umreti tista, ki samo po njej sem, da se bom dvignil iz nevednosti in bodo moja dejanja postala skladna s prastarim zakonom, ki se glasi: bolečina naj mine le, če se je rana že zacelila? Ker jaz nisem iz rodu Nedotakljivih, ker jaz ne znam peti himen, ki so odmevale v gori Demavend, ko je Gospod modrosti hodil prek razbeljene pustinje. Zato naj traja, tista, ki samo po njej sem, vsaj še toliko časa, kolikor je potrebno, da skromno poleno zgori in se spremeni v pepel, ki kot sneg zamete moje veke.

5.

Kdo je hranil besedo, ko še ni bila zapisana? Ko še ni bilo ne lesa ne kamna, ne papirusa ne posušene in ustrojene oslovske kože? Kdo je bil njen ženin? Ker beseda mora imeti svojega ženina. Vsi varuhi besede, ki so prišli kasneje, so govorili, da so silni junaki, ki se vedno znova vračajo iz smrti v življenje. In učili so svoje sinove, da smrti ni, da je samo življenje: enkrat življenje rane in bolečine, drugič življenje radosti in veselja. A lagali so svojim sinovom, ki so jim zaupali kot žival zaupa pastirju. Ker niso bili pričevalci prve besede in niso bili izpričevalci tistega, kar je storila, ko je bila še čisto sama pod vsem nebom: ko je bila še ogenj in ji je bilo ime manthra.

6.

Kamen je ubil cvet, ki je edini hranil spomin na svetlobo, z neba spuščajočo se na zemljo, med nevedne in tudi med žejne spoznanja. Edino globokoumno premišljevanje, motrenje in zrenje so storili svet za dom čutečih bitij. Prepoznati je bilo treba znamenja, ki jih je Stvaritelj položil v brazdo pojavov.

Dneva ni in ni bilo in nevedni in žejni spoznanja so v temi šli skozi kamnito goro, in za njimi otroci, tovarne živali in ogenj, da dosežejo cvetoče travnike in v blagodejnost razcvetelih dreves, žalujočih za ubitim cvetom, da tam pozabijo na svoje prekletstvo: ločenost od svetlobe, ki bo na drugi strani sveta povila prvo jutro, da se bo rodil dan, ki nikdar ne mine.

7.

Nekoč, bila je temna noč, sem prebral, da je duša kot vonj mire: četudi napolni vse tvoje bitje, o njej ne moreš reči ničesar. Skrivnost ostaja, pa čeprav te ne zapusti niti v najtemnejši noči. A ko je sonce visoko na nebu in je ves svet prepojen z opojnim vonjem, grem ob potoku in ptiči pojejo v grmih. Naj kot preproga v molitvi ležem na zemljo? In prosim tistega tam gori, da mi razodene skrivnost vonja opojnega? Ali pa naj počakam, da moj čas, minevajoč kot počitek delavcev po opravljenem delu, dozori in se iz vonja, ki je napolnil moje bitje, izvije nežnost, nekoč znana le v Rajskem vrtu?

Gledam skozi skoraj zlatast zrak in proti meni gre eden od treh Modrih: v roki nosi dar, ki bo zapisan v Knjigi knjig.

8.

Cvetoča veja nad ribnikom: sončni žarek prebode cvet in vonj vzplamti v belo luč. Lepota je edina mera čistosti, ki me uroči, da se sklanjam nad posodo svojih misli, zvenečih kot neznana kovina, ki se je dotakne žvrgolenje ptičjih zborov. Grem mimo Hiše petja, v kateri spijo pesmi in druge hvalnice pojavov Stvarstva. Nihče me ne pokliče, naj vstopim vanjo, ki je moj dom. Saj edini bom njen zvesti glas, sin, ki se spopade s tišino, v kateri sokol zmrzne, ko pada proti nebogljenemu kozliču.

V Hiši petja se zbudi otrok iz rodu Belih, ki ubije vse laži in prispodobe, katerih edini namen je resničnost spreminjati v utvarnost. Da potem nihče pesmi ne verjame, ker da je le posnetek cvetoče veje nad ribnikom.

9.

Moje delo nima smotra niti cilja: so le opravila, ki sladijo čas, z reko dotekajoč mimo Hiše petja. Sreča me ni povzdignila, da bi z višav zrl na srebrni ocean, po katerem plovejo ladje v obljubljeno deželo. Zrl z višav na žalost, ki sem jo zasejal v Vrto pozabe, da brat ne prime za roko brata, da sestra sestri ne položi glave na ramo, da je zaveza krvi razdrta. Ura je, ko se vrh Stolpa tišine oglašča žalostinka in jaz hitim domov, da zapišem stih, ki bo častil laž: Vse, kar sem storil, je bilo, da sem zavidal vzvišenim pevcem.

10.

Z rojstvom ranjena duša si želi tolažbe; pa naj beseda tolažilna vre iz resnice, ali pa naj se zagrinja v plašč laži. Ker duša hrepeni po spravi med Nebom in Zemljo in boji se tistih, ki so častilci laži, ker oni govore tri različne jezike: jezik, ki ga uporabljajo, kadar govore o hrani, jezik, ki ga uporabljajo takrat, ko žele opisati vremenske spremembe, in poznajo še tretji jezik, ki pa ga nikdar ne uporabljajo, ker če bi spregovorili v njem eno samo besedo, bi se razkrila njihova nečedna dejanja in začelo bi deževati.

A duša še kar sanjari o skladnosti med izrekanjem in stvarnostjo, med besedo in predmetom ali pojavom. In zato jaz zanjo pišem te stihe, da se razbremenim nadležne teže laži in da opogumljam dušo kot ostarelo mater, ki v njej ugaša najsvetlejši plamen: zvezda, ki ni nikdar padla na zemljo.

11.

Naj me napolni blaženo prostranstvo, ki biva tam visoko zgoraj! Tako si želim in zrem v brezdanjo sinjino, da nikdar ne presahne reka svetlobe, ki jo je prvi prečil Gospod modrosti, usmiljeni in mile glasbe v srcu. Kot žejen labod svojo črno glavo v smaragdno jezero potapljam roke v nevidno snov, da čutim čas, kako nežen in neusmiljen teče skozi sredico stvarstva. Naj vsaj za hip mislim, da sem sin Neba, da sem iz polne Praznine stopil na ta domači, cvetoči travnik, ki se zadnje dni maja zdi kot radostna nevesta. Saj že naslednji hip ugledam samega sebe, kako se sklanjam nad meni neznano besedo *aša* in si predstavljam, da je moja sestra.